

Hasselt, 9 november 2016

Betreft: Voorstel kerkenbeleidsplan Neerpelt

DE BISSCHOP:

Gelet op het overleg tussen de nodige instanties, met name de pastoraal verantwoordelijken en teams van de parochies, de kerkfabrieken en het centraal kerkbestuur;

Gelet op het overleg met de gemeentelijke overheid;

Gelet op het feit dat in het voorgelegde kerkenbeleidsplan rekening wordt gehouden met de noodwendigheden die de pastoraal verantwoordelijken neerschreven in het pastoraal plan;

Gelet op het feit dat er rekening wordt gehouden met de voorschriften van de bisschoppenconferentie omtrent het gebruik, de nevenbestemming en de herbestemming van de kerken;

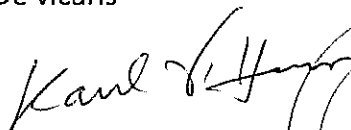
BESLUIT:

De bisschop nam kennis van het voorliggend voorstel van kerkenbeleidsplan voor Neerpelt.

De bisschop kan het voorstel van kerkenbeleidsplan zoals ingediend op 3 november 2016, goedkeuren ter motivering van de meerjarenplannen 2014-2019 door de kerkfabrieken en centraal kerkbestuur bij de gemeentelijke overheid neergelegd.

NAMENS DE BISSCHOP:

De vicaris

Karel D'Huys

Een exemplaar van dit besluit wordt verstuurd naar het gemeentebestuur, de deken en naar de voorzitter van het centraal kerkbestuur.

Voorstel tot kerkenplan

Dit kerkenplan is reeds goedgekeurd door de centrale kerkraad en informeel besproken met de gemeente. Het werd ook aangevuld en besproken op de federatieraad en uiteindelijk in een definitieve vorm gegoten op het federatieteam.

Rekening houdend met de nieuwe beleidslijnen rond pastorale eenheden en het feit dat de federatie Neerpelt door 1 pastoor zal bediend worden, stellen wij volgend kerkenplan voor.

Als zondagskerk: Neerpelt centrum (6219 inwoners)

Motivering: de ligging en historische waarde van de kerk.

Er is een jonge catechistenploeg: zowel doop- als vormselcatechisten.

Er is een gevormde leider bij de uitvaart.

Een jonge kerkraad.

Slechts enkele verenigingen: Okra, ziekenzorg en Markant.

Een oude bevolking.

De bijkerken:

Grote Heide. (2450 inwoners)

Motivering: een financieel zeer gezonde parochie en kerk en een enorme schare van vrijwilligers: catechisten, doopselcatechisten, zeer goed zangkoor en kinderkoortje, volwassen misdienaars,..

Goede samenwerking school, ontmoetingscentrum Pax, parochie en verenigingen.

Er zijn 2 gevormde leiders bij de uitvaart.

Goede kerkraad. Goed werkende verenigingen (Okra, KVLV, KSJ, LG, ziekenzorg)

Er is een nieuwe wijk in aanbouw rond de kerk.

Ze hebben een jaarlijks parochiaal etentje en een parochiale bedevaart.

Sint-Huibrechts-Lille (3200 inwoners)

Motivering: een financieel zeer gezonde parochie en historisch waardevolle kerk en een goed werkend parochiaal secretariaat: catechisten, doopselcatechist,..

Goede samenwerking school, zaal, parochie,..

Er is 1 gevormde leider bij de uitvaart.

Goede kerkraad.

Een enorme schare aan verenigingen.

Een sterk gesloten dorpsgevoelen.

Boseind (3250 inwoners)

Motivering: financieel een ongezonde parochie.

Weinig parochiale vrijwilligers: wel catechisten, maar geen gevormde doopselcatechisten en gebedsleiders of leiders bij de uitvaart.

Wel enkele goedwerkende verenigingen. (KWB, Femma, Ziekenzorg, Okra, jeugdverenigingen)

Goede ligging en ruime kerk voor kindervieringen.

Er is ook een kinderkoor en jongerenkoor en een goede samenwerking met de school en zaal

Er is geen echt kerkkoor meer, wel een organist.

De kerkraad is pas vernieuwd.

Herent (1700 inwoners)

Motivering: financieel een zwakkere parochie.

Wel enkele vrijwilligers: wel catechisten, maar geen doopselcatechisten en leiders bij de uitvaart.

Ze hebben enkele niet gevormde gebedsleiders.

Een gesloten gemeenschap met een rijk verenigingsleven. Een goede samenwerking met de school.

Goed werkende kerkraad.

Geen echt kerkkoor meer, wel een organist.

Het is de kleinste parochie.

Conclusies:

Wij willen de kerk van het Herent een liturgische functie laten behouden. Boseind en Sint-Huibrechts-Lille zullen alterneren op zaterdag en het Herent en de Grote Heide op zondag.

Bijkomende afspraken.

We zouden ook graag enkele dorpsbelangrijke activiteiten behouden:

processie in Lille, Sint-Theunis op het Herent, 15 augustus in het centrum en dag van de Landbouw op de Grote Heide. Die dagen is nergens anders een viering ook niet in de zondagskerk.

Voor de vieringen in de week behouden we alleen de vieringen in het Woon- en Zorgcentrum Sint-Jozef. Daarnaast zullen uitvaarten, doopsels, huwelijken, schoolvieringen, ... in de eigen parochie blijven.

Naast de 5 officiële parochies is het Woon- en Zorgcentrum Sint-Jozef eigenlijk ook een parochie.

Denken we maar aan 2 keer per jaar ziekenzalving, de vieringen op Aswoensdag, de pastorale werking.

Motivatie Kerkenplan Neerpelt

Onze motivatie om de 5 kerken van Neerpelt te blijven bedienen is er een van een kerk in revival. Deze motivatie is gebaseerd op de heropleving die we momenteel meemaken. Om dit te duiden eerst een stukje geschiedenis:

In 2009/2010 verkeerde de kerk van Neerpelt, misschien nog meer dan andere kerken, in een crisis. Oorzaak hiervan waren enkele spijtige voorvallen en het uittreden van de vorige pastoor-moderator. Toen de nieuwe pastoor-moderator zijn werkzaamheden startte was er nog niet echt sprake van een samensmelting tot federatie. In 2001 was het bisdom reeds ingedeeld in nieuwe pastorale eenheden, maar in de praktijk was er in Neerpelt weinig van te merken. Pastoor Staf ging eerst in Neerpelt en daarna in Grote Heide op zoek naar een mogelijk te bewandelen weg. Er werd gezocht naar catechisten, doopselcatechisten, gebedsleiders, leiders bij de uitvaart, parochiale verantwoordelijken, en mogelijke vrijwilligers. Na een jaar sloot de parochie Sint-Huibrechts-Lille zich aan. Ze bewandelden eenzelfde weg waarbij de initiatiesacramenten (doopsel, communie (eucharistie) en vormsel) de leidraad zijn.

De parochies Boseind en Herent sprongen later op de kar.

Er werd ook gezocht naar een manier om binnen de verenigingen nog meer overkoepelend te werken. Okra Groot Neerpelt organiseerde de eerste overkoepelende fiets- en wandeltocht. Ondertussen kwam er een federatieraad (een 30-tal mensen verdeeld over de 5 parochies) o.l.v. pastoor Staf regelmatig samen om te overleggen.

In 2013 stelde pastoor Staf een nieuw misschema voor ter voorbereiding van de pensionering van pastoor Jef. De invoering hiervan verliep wat moeizaam; verandering vraagt tijd en inzet. Al snel stelde men vast dat deze veranderingen eigenlijk geen invloed hadden op de kerkgang. Als men bv. in Sint-Huibrechts-Lille s'zondags in 2010 zo'n 112 kerkgangers telde, klom dit cijfer in 2014 voor 's zaterdags op tot een 120 aanwezigen. In september startte de pastorale eenheid voluit. Er werd in 2014 een pastoraal team gekozen door pastoor Staf en in 2016 werd dit team in een viering - voorgegaan door de bisschop - officieel aangesteld. Ondertussen zijn er 4 leiders verantwoordelijk voor de uitvaarten; ook deze personen werden officieel gezonden. De pastorale verantwoordelijken dokterden samen met pastoor Staf een pastoraal beleid uit voor de parochies van Neerpelt.

In 2015 kregen alle mensen van Neerpelt een nieuw misschema huis aan huis gestuurd, waarbij er een 30-tal vieringen per kerkdorp gepland waren, naast de speciale- en schoolvieringen. Op dit moment start de nieuwe uitvaartliturgie in ons Bisdom. Er werd in die tijd ook gewerkt aan een dubbel kerkenplan. Eerder vanuit onwetendheid of uit het gebrek aan contacten met de parochies Boseind en Herent werd er gedacht aan kerk-herbestemmingen. De gemeente liet weten dat ze dezelfde plannen hadden rond de kerk van Herent. In 2015 werd er dan ook een dubbel kerkenplan opgesteld. De achterliggende gedachte was om enerzijds pastoor Staf eerst de kans te geven zich in te werken in de parochies van Herent en Boseind en anderzijds de impulsen van de gemeente i.v.m. de kerk van Herent te onderzoeken. Er werd hieromtrent druk onderhandeld met het Bisdom en de gemeente. Ondertussen groeide er in de parochie Herent weerstand omtrent de plannen van de gemeente en werd dit voorstel voorlopig verworpen.

Reeds snel stelden we vast dat er in de parochies Boseind en Herent heel veel bereidheid bestond om hun kerken nieuw leven in te blazen. De kerkgang op beiden plaatsen, maar Herent in het bijzonder, steeg zienderogen. Spijtig genoeg zijn de officiële cijfers nog niet teruggevonden. Ondanks het feit dat er sinds 2010 heel veel kerkgangers overleden, steeg de kerkgang nog steeds. In 2010 telden we op een gewone zondag in Neerpelt 100 kerkgangers, in 2016 zijn het er 195. In 2014 telden we op de Grote Heide 70 kerkgangers, vandaag zijn dit 102 kerkgangers. In Sint-Huibrechts-Lille telden we in 2010 op zondag 114 kerkgangers, vandaag tellen we er op zaterdag 140 aanwezigen. In Boseind tellen we er deze tijd een 120 en in Herent een 103 aanwezigen.

De tellingen met Kerstmis in 2015 gaven de volgende cijfers:

Grote Heide op zaterdag om 18 uur: 340;

Boseind op zaterdag om 20 uur: 374;

Sint-Huibrechts-Lille op zaterdag om 22 uur: 218;

Herent op zondag om 9.30 uur: 121;

Het centrum op zondag om 11 uur: 282.

Deze cijfers bewijzen dat we in Neerpelt een kerkgang hebben van juist 8 procent. Dit is veel hoger dan het landelijke gemiddelde dat in 2013 met de telling van Kerstmis op 5,4 procent lag.

Het werken rond de initiatiesacramenten maakt dat er in elke parochie een zestal jongeren-vieringen zijn die veel volk trekken. Als we daarnaast ook de grote begrafenissen tellen, dan kunnen we met een gerust hart zeggen dat de verschillende kerken minimaal een tiental keren goed gevuld zijn. Voor het Centrum ligt dat cijfer nog veel hoger. In het werkjaar 2015/2016 telden we voor heel Neerpelt van Allerheiligen tot Allerheiligen 77 begrafenissen. De begrafenisondernemers kunnen bevestigen dat in de pastorale eenheid Neerpelt de meeste mensen nog steeds kiezen voor een kerkelijke uitvaart. Daarnaast waren er 15 huwelijken en wordt er elke maand in elke kerk gedoopt.

Het bord met de dopelingen in het Centrum hangt zelfs helemaal vol dit jaar en moeten nog enkele maanden gaan.

Bij de opbouw van de pastorale eenheid wordt ook gezocht naar nieuwe vormen van communicatie. De website federatieneerpelt.be wint nog altijd aan belangstelling. Deze site werd begin 2015 maandelijks een 700-tal keer bezocht, vandaag staat de bezoekersteller op 3800. Tijdens elke overkoepelende samenkomst wordt vanaf nu de website gepromoot en uitgelegd; we leven immers in een computertijdperk en willen met onze tijd meegaan. We moeten echter vaststellen dat het merendeel van de mensen er niet of nauwelijks mee overweg kan, en dan spreken we hierbij over de ouders van de communicanten en dopelingen.

Onze conclusie: naast de 30 zondagvieringen per kerkdorp, hebben we nog de begrafenissen, kruisdagen, speciale vieringen en de schoolvieringen, hetgeen maakt dat elke kerk minstens 45 keer gebruikt wordt. Daarnaast zijn er nog de andere activiteiten: concerten en tentoonstellingen.

De kerk van Boseind leent zich ertoe om te gebruiken voor pastoraal overkoepelende activiteiten. Denken we o.a. aan de zangavonden en de viering van Witte Donderdag, en het alomgekende muziekfestival. De sacristie wordt er regelmatig gebruikt als vergaderruimte en als parochiaal secretariaat. Zo werd de kerk van Grote Heide o.a. een week lang 'ingepalmd'

door KVLV voor hun project 'Kunst op het hof', wat heel veel bezoekers trok. Deze kerk wordt ook gebruikt als vast repetitie-lokaal voor Falta De Tiempo en voor het bekende muziekfestival.

De kerk van Herent heeft ook 2 ruimtes (de doopkapel en de sacristie) met een aparte ingang die perfect zouden kunnen dienen als vergader- en/of kaartruimte voor andere verenigingen. De centrumkerk is een zeer druk gebruikte en bezochte kerk. Naast de concerten (Beiaard, Niko, Musica, Dommelhof, het alom gekende muziekfestival e.d.) wordt deze kerk ook gebruikt voor vieringen ingericht door het Wit-Gele kruis Neerpelt-Overpelt, en voor schoolvieringen van Pallieter. In alle kerken zijn er jaarlijkse optredens van fanfares en zangkoren.

Ondanks het feit dat we helaas moesten vaststellen dat de mensen zich moeilijk - om niet te zeggen nauwelijks - verplaatsen naar een kerk in een ander gehucht, willen wij ervoor gaan om de 5 kerken zo goed mogelijk te blijven bedienen. Tijdens de feestdagen vergt dit weliswaar een zeer grote inspanning van de voorganger. De genoemde cijfers liegen er niet om: ze tonen duidelijk onze gezamenlijk inzet, om met z'n allen in deze werkingen en diensten te blijven doordoen.

RICHTLIJNEN VAN DE VLAAMSE BISSCHOPPEN VOOR HET GEBRUIK VAN DE PAROCHIEKERKEN

In aansluiting bij de vraag van de Vlaamse regering zullen zowel kerkbesturen als parochies in gesprek gaan met de gemeentelijke overheid over het gebruik van de parochiekerken. Om dit gesprek langs gelijke wegen te laten verlopen, vaardigen de Vlaamse bisschoppen, op basis van enkele definities, volgende richtlijnen uit.

I. ENKELE DEFINITIES

1. Parochiekerk

De parochiekerk is het huis van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke kerk. De parochiekerk staat ter beschikking van deze plaatselijke geloofsgemeenschap, op de eerste plaats voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. De plaatselijke geloofsgemeenschap kan de parochiekerk ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bijvoorbeeld op het terrein van de catechese of de diaconie.

2. Valorisatie

Onder valorisatie verstaan we initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieus en cultureel, historisch en kunsthistorisch, architecturaal en landschappelijk). We denken bijvoorbeeld aan een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen.

3. Medegebruik

Hiermee bedoelen we de terbeschikkingstelling van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen.

4. Nevenbestemming

Wanneer een parochiekerk nog wel voor religieuze activiteiten gebruikt wordt, maar te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Men maakt een onderscheid tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik.

4.A Multifunctioneel gebruik: is een nevenbestemming in de tijd. Hiermee bedoelen wij dat het kerkgebouw occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt wordt.

4.B Gedeeld gebruik: is een nevenbestemming in de ruimte. Hiermee bedoelen we dat het kerkgebouw architecturaal zodanig wordt heringericht dat er een nieuwe en kleinere liturgische ruimte ontstaat, met daarnaast ruimte voor één of meerdere lokalen die, op een permanente basis, een andere bestemming kunnen krijgen. Een gedeeld gebruik veronderstelt dus dat de liturgische ruimte en de andere ruimten bouwkundig volledig van elkaar gescheiden zijn, zodat een gedeeld gebruik mogelijk wordt, zonder dat de afzonderlijke activiteiten elkaar hinderen of doorkruisen.

5. Herbestemming

Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan zij definitief aan de eredienst onttrokken worden en een nieuwe functie krijgen. Daarvoor moet de voorgeschreven kerkrechtelijke procedure gevolgd worden. Alleen de bisschop kan beslissen om een parochiekerk definitief aan de eredienst te onttrekken.

II. RICHTLIJNEN

1. Omdat gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen tot de kernactiviteiten van een plaatselijke geloofsgemeenschap behoren, heeft zij nood aan en recht op een passend daartoe ingerichte ruimte (cfr. CIC, can. 1214). De eerste plaats die daarvoor in aanmerking komt, is de plaatselijke parochiekerk.
2. Parochies uit eenzelfde federatie of pastorale eenheid kunnen onderling afspreken welke liturgische diensten het best in welke parochiekerk doorgaan, rekening houdend met de aard van zowel het gebouw, de viering als de aanwezige gemeenschap (bijvoorbeeld voor doopsel, huwelijk, uitvaart, weekdagdienst).
3. In bepaalde gevallen kan een parochiekerk voor **medegebruik** in aanmerking komen. Andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen kunnen een kerkgebouw gebruiken voor hun liturgische of pastorale activiteiten.
4. Katholieke gemeenschappen van een oosterse kerk '*sui iuris*' of katholieke gemeenschappen van buitenlandse oorsprong die niet over een eigen liturgische ruimte beschikken, komen als eersten voor een **medegebruik** van de parochiekerk in aanmerking. Zij behoren volledig tot de katholieke geloofsgemeenschap.
5. Andere christelijke kerken of kerkelijke gemeenschappen komen voor een **medegebruik** van de parochiekerk in aanmerking, onder de voorwaarden vastgelegd in §§ 137-142 van het *Oecumenisch Directorium* van de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Eenheid van de Christenen. In de praktijk gaat het over kerken of kerkelijke gemeenschappen aangesloten bij de Wereldraad van Kerken. Hiervoor is de voorafgaande schriftelijke toelating van de bisschop vereist.
6. Parochiekerken worden niet ter beschikking gesteld voor niet-christelijke rituelen of vieringen (zoals burgerlijke uitvaart, burgerlijk huwelijk of riten van een niet-christelijke godsdienst). Omwille van buitengewone omstandigheden kan in afzonderlijke gevallen een uitzondering worden toegestaan; hiervoor is de voorafgaande schriftelijke toelating van de bisschop vereist.
7. Een **multifunctioneel** gebruik kan overwogen worden. Deze activiteiten moeten verzoenbaar zijn met de eigenheid van een christelijke gebedsruimte. Dat betekent dat ze niet op privébelangen, commerciële activiteiten of partijpolitieke manifestaties gericht zijn, maar op maatschappelijke doelstellingen die niet ingaan tegen het christelijk geloof of tegen de kerk (bijvoorbeeld: tentoonstelling, sociaal dienstbetoon, leslokaal). Het multifunctioneel gebruik moet beperkt blijven in de tijd. Wanneer het een permanent karakter krijgt, is een gedeeld gebruik aangewezen, met herinrichting van de parochiekerk.
8. Een **gedeeld gebruik** veronderstelt een herinrichting van de parochiekerk in diverse ruimten en daarom een bouwkundige ingreep. De realisatie hiervan vereist voorafgaandelijk overleg met vele instanties. Voor zulk een ingreep in de parochiekerk heeft het kerkbestuur de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de bisschop nodig.
9. In geval van medegebruik, multifunctioneel gebruik of gedeeld gebruik van de parochiekerk moet het kerkbestuur met de gebruikers een gebruiksovereenkomst voor een bepaalde duur sluiten, waarin onder meer dient vastgelegd: (1) omschrijving van de

ruimte die voor medegebruik of een nevenbestemming ter beschikking wordt gesteld; (2) afspraken in verband met gebruik van de ruimte, meubilair, schoonmaak, veiligheid, uren van gebruik; (3) afspraken om de rust en de stilte tijdens de liturgische diensten te verzekeren; (4) regeling voor deelname in de kosten van het kerkgebouw; (5) regeling van aansprakelijkheid in geval van schade en de verzekering; (6) aanduiding van de instantie die bemiddelt of beslist in geval van betwisting. Om geldig te zijn, behoeft deze overeenkomst bovendien de handtekening van de pastoor en van de bisschop (cfr. CIC, can. 1257).

10. In principe wordt er niets gewijzigd aan de inrichting van de centrale liturgische ruimte (onder meer plaats van altaar, doopvont, lezenaar, zetel van de voorganger). Een vraag tot uitzonderlijke wijziging wordt met de pastoor en het kerkbestuur besproken en in de gebruiksovereenkomst opgenomen. Bij initiatieven die het moeilijk maken om het H. Sacrament op een gepaste wijze te begroeten, wordt het H. Sacrament tijdelijk naar een kapel of naar de sacristie overgebracht.
11. In geval van medegebruik, multifunctioneel gebruik of gedeeld gebruik blijven de kerkrechtelijke en burgerrechtelijke bevoegdheden van de pastoor over de parochiekerk gelden, met inachtneming van wat in de gebruiksovereenkomst hierover is bepaald.
12. Voor de herbestemming van een parochiekerk is de ontheffing aan de eredienst nodig. Daarvoor dienen de burgerrechtelijke normen en de kerkrechtelijke procedure gevolgd te worden (cf. CIC, canon 1222 §1 en §2). Van kerkelijke zijde is de schriftelijke goedkeuring van de bisschop vereist. De bisschop kan zijn goedkeuring tot herbestemming maar verlenen wanneer er een duidelijk en aanvaardbaar plan voor de herbestemming van de kerk voorhanden is. De herbestemming van het kerkgebouw moet op voldoende juridische garanties voor een consequente toepassing in de toekomst kunnen steunen.
13. Ons kerkelijke erfgoed heeft een bijzondere waarde. Daarom moedigen wij een veelzijdige valorisatie aan van het kerkgebouw in al zijn facetten. We zijn allen erkentelijk die de historische, artistieke en culturele waarde onze parochiekerken helpen ontsluiten.

Deze richtlijnen gelden voor alle parochiekerken, kapelanijen en erkende annexe kerken. Ze gaan in op 8 november 2012.

De Vlaamse Bisschoppen
Mechelen, 8 november 2012